

"...

I- İPTAL VE YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMLERİNİN GEREKÇESİ

İptal ve yürürlüğü durdurma istemlerini içeren 9.6.2005 günlü dava dilekçesinin gerekçe bölümü şöyledir:

“1) 28.4.2005 Tarih ve 5340 Sayılı Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 3 üncü Maddesiyle 3289 Sayılı Kanuna Eklenen Ek Madde 10'da Yer Alan “bu Kanunda öngörülen veya özerk federasyonlar bünyesinde bulunan kurullarda” İbaresinin Anayasa'ya Aykırılığı

5340 sayılı Kanun'un 3 üncü maddesi ile 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri hakkında Kanun'a eklenen Ek Madde 10 hükmü ile; Yargıtay, Danıştay ve Sayıştay Başkan ve üyeleri ile adli ve idari yargı hakim ve savcılarının, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü ile özerk federasyonlar tarafından organize edilen sportif faaliyetlerde, bu Kanunda öngörülen veya özerk federasyonlar bünyesinde bulunan kurullarda görev alabilecekleri öngörülmüştür.

Bu hüküm uyarınca maddede belirtilen yargı organlarının mensubu hakim ve savcılar Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün sürekli kurulları olan; Gençlik ve Spor Şuralarında, Merkez Danışma Kurulunda, Merkez Ceza Kurulunda, Genel Müdürlük Ceza Kurulunda, İl Ceza Kurulunda (3289 sayılı Kanun, m.8) görev alabilecekleri gibi; özerk federasyonların, oluşturmak zorunda oldukları uluslararası federasyonların öngördüğü bütün kurullarda ve disiplin ve ceza kurulları ile tahkim kurulunda da görev yapabilecekler, yargı denetimine tabi idari eylem ve işlem tesis edebileceklerdir. Böyle bir durumun, idari eylem ve işlemi tesis eden hakim ve savcılar, tesis edilen idari eylem ve işlemin “tarafı” yapacağı açıktır.

Böyle bir durumu Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti ilkesiyle bağdaştırmak mümkün değildir. Çünkü hukuk devleti adı verilen yönetim biçiminin temel unsurlarından birisi yargının bağımsızlığı ve tarafsızlığıdır. Yargıyı taraf haline getiren bir düzenleme, bu nedenle hukuk devleti ilkesine ve Anayasa'nın 2 nci maddesine aykırıdır.

Anayasanın 138 inci maddesinde, hakimlerin görevlerinde bağımsız oldukları ilkesi ifade edilmiştir. Hakimleri taraf haline getiren bir düzenlemenin, hakim bağımsızlığı ile bağdaşmayacağı ve bu nedenle Anayasanın 138 inci maddesi ile de çelişeceği ortadadır.

Hakimlerin bağımsızlığını korumak ve karar verme özgürlüğünü her türlü etkiden uzak tutmak için Anayasanın 139 uncu maddesinde hakimlik ve savcılık teminatını kabul etmiş, 139 uncu ve 140 ıncı maddelerinde hakimlerin ve savcılarının özlük işleri hakkında yasalarda yer alması gereken ilkeler gösterilmiş ve böylece yasama organının bunlara aykırı düzenlemeler yapması önlenmiştir. Anayasa'nın 140 ıncı maddesinin beşinci fıkrasında “hakimler ve savcılar, kanunda belirtilenlerden başka, resmi ve özel hiçbir görev alamazlar” hükmüne yer verilmiştir. Bu nedenle, hakim ve savcılarının 3289 sayılı Kanunda öngörülen veya özerk federasyonlar bünyesinde bulunan kurullarda görev alabileceklerine ilişkin Ek Madde 10'da yer alan ibare Anayasa'nın 140 ıncı maddesine açıkça aykırıdır.

Anayasanın herhangi bir hükmüne aykırı bir düzenlemenin Anayasanın 2 ve 11 inci maddelerindeki hukuk devleti, Anayasa'nın üstünlüğü ve bağlayıcılığı ilkeleriyle bağdaşmayacağı da açıktır.

Açıklanan nedenlerle, 5340 sayılı Kanunun 3 üncü maddesiyle 3289 sayılı Kanuna eklenen Ek Madde 10'da yer alan “bu Kanunda öngörülen veya özerk federasyonlar bünyesinde bulunan kurullarda” ibaresi Anayasa'nın 2 nci, 11 inci, 138 inci ve 140 ıncı maddelerine aykırı olup, iptali gerekmektedir.

2) 28.4.2005 Tarih ve 5340 Sayılı Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 22 nci Maddesiyle Değiştirilen 3813 Sayılı Kanunun Ek Madde 1'in Birinci Fıkrasının (b) Bendinin Anayasa'ya Aykırılığı

Ülkemizde spor federasyonları;

- Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğüne bağlı Federasyonlar,
- Özerk Federasyonlar,
- Türkiye Futbol Federasyonu

Şeklinde ayrıma tabi tutulmaktadır.

Bu ayrımın temeli; Türkiye Futbol federasyonunun 3813 sayılı Yasa ile kurulması ve aynı Yasa ile, özerk bir özel hukuk tüzel kişi olarak belirlenmesi, 04.03.2004 tarih 5105 sayılı Kanun ile 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri hakkında Kanun'a eklenen Ek Madde 9 ile yürürlüğe giren düzenleme çerçevesinde özerk haline gelen altı federasyonun bulunması ve diğer 50'ye yakın Federasyonun Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğüne bağlı olarak faaliyet göstermekte olmalarıdır.

3289 sayılı Kanunun 19 uncu maddesinde “Federasyon başkanlarının seçimi, kurulların teşkili, çalışmaları, görev, yetki ve sorumlulukları ile kurullarını atamaya ilişkin hükümlerin çıkarılacak yönetmelikle” belirleneceği öngörülmüştür. Bu hüküm uyarınca “Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Federasyon Başkanları Seçim Yönetmeliği” (R.G.T. 26.08.2004, sa.5565) çıkarılmıştır.

Bu yönetmeliğin, 5. maddesinin (c) fıkrası ile başkan adaylarında aranacak şartlar arasında “En az lise ve dengi okul mezunu olmak” sayılmıştır.

Bu yönetmeliğin yürürlükten kaldırdığı aynı isimli yönetmelikle (R.G.T. 27.10.1993, sa. 21741) “Yüksek öğrenim görmüş olmak” şartı yer almakta iken bu şart, son Yönetmelikle “lise ve dengi okul mezunu olmak” şeklinde değiştirilmiştir.

Türkiye Futbol Federasyonu dışında kalan özerk federasyonların, Genel kurulları tarafından oluşturulacak ana statülerine esas olmak üzere Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanıp 14.07.2004 tarih ve 25522 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren “Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Özerk Spor Federasyonları Çerçeve Statüsü”nde başkan adayları için hiçbir şart öngörülmemiştir.

Bu çerçeve statüye dayalı olarak kendi ana statülerini oluşturan federasyon genel kurulları, bu şartları serbestçe belirlemişler ve Basketbol Federasyonu örneğinde olduğu gibi en az lise ve dengi mezunu olma şartını yeterli görmüşlerdir.

Hal böyle iken, 5340 sayılı Kanunun 18 inci maddesiyle 3813 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunun ek 1 inci maddesi değiştirilerek futbol federasyonu başkan ve üyelerinin seçilme şartları arasına “Yüksek Okul mezunu olmak” şartı eklenmiştir.

Bu açıklamalardan da anlaşılacağı üzere; Türkiye Futbol Federasyonu dışında kalan, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü bünyesinde faaliyet gösteren bütün spor federasyonları ile diğer özerk federasyonlarda seçilme şartları arasında “Yüksek Okul mezunu olmak” şartı yer almamaktadır. Bu durumda, bu düzenlemenin yapılmasındaki gerçek amacın; yüksek okul mezunu olmayan ancak daha önce bu görevi üstlenmiş kişilerin futbol federasyonu başkanlığına yeniden seçilmelerinin engellenmesi olduğu açıktır.

Böyle bir düzenleme, “kanunların genelliği” ve “kanunların kamu yararına dayanması” ilkeleri ile bağdaştırılamaz.

Kanunların genelliği ilkesi, yasaların, aynı özellikleri taşıyan olaylara ve aynı durumda bulunan herkese uygulanabilecek biçimde düzenlenmelerini zorunlu kılar. Ancak, bu zorunluluk mutlak değildir. Yasa koyucunun, haklı nedenlere dayanmak suretiyle getirdiği bir yasa kuralının istisnasını teşkil edecek halleri de belirleme yetkisine sahip olduğu söz götürmez. Bu noktada yasa koyucunun daima göz önünde bulundurması gereken husus, kamu yararı düşüncesidir. Kamu yararının söz konusu olmadığı bir alanda sadece özel çıkarlar için, ya da kişi yararı gözetilerek kural getirilmesinin hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmayacağı, Anayasa Mahkemesinin çeşitli kararlarında açıkça vurgulanmıştır.

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü bünyesinde faaliyet gösteren bütün spor federasyonları ile diğer özerk federasyonlarda seçilme şartları arasında “Yüksek Okul mezunu olmak” şartı yer almazken sadece Türkiye Futbol Federasyonu için böyle bir şart getirilmiş olmasında hiçbir haklı neden bulunmadığı gibi, kamu yararı da yoktur. Bu nedenle, hukuk devleti ve dolaylı olarak da Anayasanın 10 uncu maddesinde ifade edilen yasa önünde eşitlik ilkelerine aykırı davranılmıştır.

Anayasanın 2 nci maddesinde ifadesini bulan sosyal hukuk devleti, hukukun üstünlüğü gibi temel bir ilke üzerine kuruludur. Sözü edilen ilkenin en önemli dayanakları arasında adalet anlayışı ve her türlü imtiyazı reddeden yasa önünde eşitlik ilkesi yer alır.

Yapılan bu düzenleme, Anayasanın “temel haklar ve ödevler” başlıklı ikinci kısmının 59 uncu maddesinde “devlet, her yaşta ki Türk vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alır, sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder ve başarılı sporcuyla korur” hükmüne yer verilmiştir. Bu nedenle, bugün birçok ülkenin spor politikasında olduğu gibi (Dünya futbol tarihinin unutulmayan isimleri Michel Platini ve Franz Beckenbaur, lise mezunu olup UEFA'da asbaşkanlık yapmaktadırlar.) ülkemizin spor politikasında da, sporun topluma yaygınlaştırılması ilk sırayı teşkil etmesi gereken Anayasal bir zorunluluktur.

Futbol sporunun içinde olan daha bilgili, daha birikimli, daha deneyimli kişilerin bu spora hizmetin dışında tutulmasının, sporun kitlelere yayılmasının teşvik edilmesi ilkesiyle

bağdaştırılabilecek bir yönü bulunmamaktadır. Bu nedenle iptali istenen düzenleme Anayasanın 59 uncu maddesine de aykırıdır.

Kaldı ki, belli bir alanda yüksek öğrenim görmüş olması, kişinin federasyon faaliyetlerini yüksek öğrenim görmemiş kişilerden daha iyi yürüteceğinin ölçüsü de olamaz. Çünkü yükseköğrenim, kişiyi belli bir alanda, (Örneğin, kimya, sanat tarihi, filoloji, tıp, hukuk, maliye gibi) yüksek öğrenim düzeyinde bilgi ve beceri ile donatır. Ancak, örneğin kimya alanında yükseköğrenim düzeyinde bilgi edinmiş olması, kişinin iyi bir spor yöneticisi olmak için gerekli bilgi ve becerileri de kazandığı anlamına gelmez. Böyle bir koşul belki “spor alanında yükseköğrenim görmüş olmak” bağlamında düşünülebilir; fakat böyle bir sınırlamaya gidilmeden, her alanı içerebilecek şekilde, yükseköğrenim görmüş olmanın seçilmenin koşulu haline getirilmesi, işin gereği ile ilgisi olmayan bir niteliğin ölçüt konumuna sokulmasına yol açmaktadır. Böyle bir koşul getirilmesinin, Anayasanın 59 uncu maddesinde ifade edilen spor hakkının Anayasanın 13 üncü maddesinde belirtilen ilkelere aykırı bir biçimde ölçüsüzce sınırlandırılması anlamını taşıyacağı; sporun kitlelere yayılmasını önlemek ve başarılı sporcunun yöneticiliğini sırf yükseköğrenim görmediği için engellemek yoluyla, Devletin Anayasanın 59 uncu maddesinde kendisine verilen görevleri de yeterince yerine getirilmesine imkan bırakmayacağı ortadadır.

Bir yasa kuralının Anayasanın herhangi bir kuralına aykırılığının tespiti onun kendiliğinden Anayasanın 11 inci maddesine de aykırılığı sonucunu doğuracaktır (Anayasa Mahkemesinin 03.06.1988 tarih ve E.1987/28, K.1988/16 sayılı kararı, AMKD., sa. 24, shf. 225).

Açıklanan nedenlerle, 5340 sayılı Kanunun 18 inci maddesiyle değiştirilen 3813 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunun ek 1 inci maddesinin (b) bendi Anayasanın 2 nci, 10 uncu, 11 inci, 13 üncü ve 59 uncu maddelerine aykırı olup, iptali gerekmektedir.

3) 28.4.2005 Tarih ve 5340 Sayılı Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 22 inci Maddesiyle Değiştirilen 5149 Sayılı Kanunun 18 inci Maddesinin Üçüncü Fıkrasının Anayasa'ya Aykırılığı

Spor Müsabakalarında Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesi Dair Kanun 5149 sayılı Kanunun 18 inci maddesinin “Yasaklı olmalarına rağmen müsabakaya girmeleri halinde, faillere bir aydan bir yıla kadar hapis cezası verilir” şeklindeki üçüncü fıkrası, 5340 sayılı Kanunun 22 nci maddesiyle “Hakkında idari makamlar veya yargı mercilerince müsabakalara giriş yasağı verilenler, müsabakanın başlamasından iki saat önce bulunduğu yerin karakoluna giderek müsabaka süresince burada bulunmak zorundadır. Bu yükümlülüğü yerine getirmeyen veya yasaklı olmasına rağmen spor alanına girenlere üç aydan bir yıla kadar hapis cezası verilir.” şeklinde değiştirilmiştir.

Bu düzenleme ile; 5149 sayılı Kanunun 18 inci, 21 inci ve 24 üncü maddeleri uyarınca üç aydan bir yıla kadar varan “spor müsabakalarını seyirden men” cezası ile cezalandırılanların, bu cezaları süresince, müsabakanın başlamasından iki saat önce bulunduğu yerin karakoluna giderek müsabaka sonuna kadar burada kalmaları öngörülmüş, ancak, karakola gidilmesi gereken spor müsabakasının hangisi olduğu hususunda bir belirleme yapılmamıştır. Bu durumda, herhangi bir spor müsabakası esnasında işlediği bir fiil hakkında spor müsabakalarını seyirden men ceza almış bir kişi, hangi spor dalında ve hangi kategoride olduğuna bakılmaksızın hiçbir spor müsabakasını izleyemeyecektir. Bu durumda, sürekli değişik dallarda

sayısız spor organizasyonu gerçekleşen bir ilde bulunan bir kişi sürekli karakolda kalabilecektir.

Böyle bir düzenleme “kurallarda belirlilik ve öngörülebilirlik” ve “ölçülülük” ilkeleriyle bağdaşmaz.

Anayasanın 2 nci maddesinde belirtilen hukuk devletinin unsurlarından biri de, vatandaşlarına hukuk güvenliğini sağlamasıdır. Hukuk güvenliği, kurallarda belirlilik ve öngörülebilirlik gerektirir. Hukuk devletinde yargı denetiminin sağlanabilmesi için yönetimin görev ve yetkilerinin sınırının yasalarda açıkça gösterilmesi bir zorunluluktur.

İptali istenen kural belirlilik, genellik, soyutluk ve öngörülebilirlik özellikleri taşınamaması nedeniyle yürütme yetkisinin amacına uygun biçimde kullanılmasına elverişli olmadığı gibi, hukuk devleti ilkesi ile de bağdaşmamaktadır. Açıklanan nedenlerle söz konusu kural, Anayasanın 2 nci maddesine aykırıdır.

Anayasanın 123 üncü maddesinde idarenin görevlerinin yasa ile gösterileceği belirtilmiş, 8 inci maddesinde ise yürütme yetkisinin ve görevinin Anayasaya ve kanunlara uygun olarak kullanılıp, yerine getirileceği ifade edilmiştir.

Bu düzenlemeler yürütmenin - idarenin kanuniliği ilkesini ifade etmekte ve tüm yetkilerini Anayasa ve kanunlardan alacağını ortaya koymaktadır.

İptali istenen düzenleme ise, bu düzenlemenin gereğini yerine getirecek olan idarenin yetkilerinde belirlilik sağlayamadığı için Anayasanın 8 inci ve 123 üncü maddelerine de aykırı düşmektedir.

Diğer taraftan özgürlükler için getirilen sınırlamaların, Anayasanın 13 üncü maddesi uyarınca ölçülü ve adil olması hakkın özüne dokunmaması kısaca demokratik toplum düzeninin gerekleriyle uyum içinde bulunması da zorunludur. Bu nedenle, 5340 sayılı Yasa ile getirilen bu düzenlemenin Anayasanın belirtilen ilkeleriyle bağdaşmayacağı da açıktır.

Bir yasa kuralının Anayasanın herhangi bir kuralına aykırılığının tespiti onun kendiliğinden Anayasanın 11 inci maddesine de aykırılığı sonucunu doğuracaktır (Anayasa Mahkemesinin 03.06.1988 tarih ve E.1987/28, K.1988/16 sayılı kararı, AMKD., sa. 24, shf. 225).

Açıklanan nedenlerle, 28.04.2005 tarih ve 5340 sayılı Çeşitli Kanun'larda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 22 nci maddesiyle değiştirilen 5149 Sayılı Kanunun 18 inci maddesinin üçüncü fıkrası Anayasanın 2 nci, 8 inci, 11 inci, 13 üncü ve 123 üncü maddelerine aykırı olup iptali gerekmektedir.

IV- YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA İSTEMİNİN GEREKÇESİ:

1) 5340 sayılı Kanunun 3 üncü maddesiyle 3289 sayılı Kanuna eklenen Ek Madde 10'da yer alan, “bu Kanunda öngörülen veya özerk federasyonlar bünyesinde bulunan kurullarda” ibaresi Anayasanın 2 nci, 11 inci, 138 inci ve 140 inci maddelerine açıkça aykırı olup uygulanması halinde özenle korunması gereken yargının bağımsızlığı ilkesini zedeleyeceğinden sonradan giderilmesi olanaksız durum ve zararlara neden olacağı açıktır.

2) Anayasanın 2 nci, 10 uncu, 11 inci, 13 üncü ve 59 uncu maddelerine açıkça aykırı olan 5340 sayılı Kanunun 18 inci maddesiyle değiştirilen 3813 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunun ek 1 inci maddesinin (b) bendi hükmünün uygulamasıyla yapılacak seçimlerde, futbol sporunun içinde olan daha bilgili, daha birikimli, daha deneyimli kişilerin bu spora hizmetin dışında tutulması sonucunu da beraberinde getireceğinden sonradan giderilmesi güç ya da olanaksız durum ve zararların doğabileceği açıktır.

3) Anayasanın 2 nci, 8 inci, 11 inci, 13 üncü ve 123 üncü maddelerine açıkça aykırı olan 5340 sayılı Kanunun 22 nci maddesiyle değiştirilen 5149 sayılı Kanunun 18 inci maddesinin üçüncü fıkrasının uygulanması ile özgürlükler ölçülü ve adil olmayan bir şekilde sınırlandırılacağından sonradan giderilmesi güç ya da olanaksız durum ve zararların doğabileceği kuşkusuzdur.

V- SONUÇ VE İSTEM

Yukarıda açıklanan gerekçelerle 28.4.2005 tarih ve 5340 sayılı Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun;

1) 3 üncü maddesiyle 3289 sayılı Kanuna eklenen Ek Madde 10'da yer alan “bu Kanunda öngörülen veya özerk federasyonlar bünyesinde bulunan kurullarda” ibaresi Anayasanın 2 nci, 11 inci, 138 inci ve 140 ıncı maddelerine aykırı olduğundan,

2) 18 inci maddesiyle değiştirilen 3813 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunun ek 1 inci maddesinin (b) bendi Anayasanın 2 nci, 10 uncu, 11 inci, 13 üncü ve 59 uncu maddelerine aykırı olduğundan,

3) 22 nci maddesiyle değiştirilen 5149 sayılı Kanunun 18 inci maddesinin üçüncü fıkrası Anayasanın 2 nci, 8 inci, 11 inci, 13 üncü ve 123 üncü maddelerine aykırı olduğundan,

iptallerine ve iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesine ilişkin istemimizi saygı ile arz ederiz. 09.06.2005””